

Förord till första upplagan

Det har gått över sjuttio år sedan Hugo Bergroths bok *Finlandssvenska* kom ut i sin andra upplaga 1928. Bergroths "kortfattade hjälpreda" med titeln *Högsvenska*, efter författarens död redigerad av Björn Pettersson, gavs ut i sin sista upplaga i mitten av 1960-talet. Harry Stenmarks ordlista *Finlandssvenska ord och uttryck* (tredje upplagan 1983) hade i motsats till dessa inte ett normativt utan ett deskriptivt syfte och riktade sig närmast till sverigesvenskar. Även om det sedan dess har publicerats en hel del finlandssvensk språkvårdslitteratur har det därför redan en längre tid funnits ett behov av och en efterfrågan på en bok som ger en heltäckande bild av finländska särdrag i svenskan och samtidigt ger rekommendationer om språkbruket. *Finlandssvensk ordbok*, som tar upp finlandssvenska särdrag på lexikal nivå, är avsedd som den första delen av en sådan finlandssvensk språkhandbok. Den andra delen av språkhandboken ska enligt planerna behandla finlandssvenska språkriktighetsfrågor på andra språkliga nivåer, bland annat meningsbyggnad, ordböjning och uttal.

Syftet med ordboken är att öka medvetenheten om finlandismer bland finlands-svenskarna och på det sättet hindra finlandssvenskan från att fjärma sig från rikssvenskan. I inledningen till Hugo Bergroths *Finlandssvenska* med undertiteln *Handledning till undvikande av provinsialismer i tal och skrift* skriver författaren: "Ändamålet med detta arbete är, såsom redan dess titel angiver, att söka bidra till bortarbetandet av de talrika provinsiala egenheter som vidlåda vår finländska svenska." Samma syfte har också denna bok, även om det har gått drygt 80 år sedan *Finlandssvenska* kom ut i sin första upplaga.

Många personer och institutioner har medverkat vid tillkomsten av ordboken.

Den som är värd ett specialomnämmande är Chris Silverström, som under sin tid på Svenska språkbyrån samlade in största delen av uppslagsorden för ordboken genom en omfattande excerpering av språkvårdslitteratur och andra böcker och artiklar om finlandssvenska. Bland källorna bör främst nämnas arbeten av Hugo Bergroth, Birger Liljestränd, Christina Melin-Köpilä och Harry Stenmark.

Manuskriptet till ordboken har kommenterats av flera olika personer med varierande språklig bakgrund. Speciellt ledamöterna av Svenska språknämnden i Finland har gjort ett värdefullt arbete. Av stor betydelse för uppgifterna om sverigesvenskt språkbruk är de kommentarer vi har fått av Claes Garlén, Birgitta Lindgren och Erika Lyly på Svenska språknämnden i Sverige. De finska orden har granskats av Salli Kankaanpää på Finska språkbyrån, och våra kolleger på svenska avdelningen vid Forskningscentralen för de inhemska språken har gett oss fortlöpande stöd. Dessutom har flera språkligt verksamma personer vid sidan av sitt eget arbete kommenterat ordboken på olika sätt. Bland dem vill vi särskilt nämna Magnus Hinnenberg på huvudstaben som har kontrollerat de militära termerna och Margareta Gustafsson på riksdagen som har bidragit med många värdefulla kommentarer. Utan att nämna någon annan personligen vill vi framföra vårt allra varmaste tack till alla som bidragit till att höja kvaliteten på *Finlandssvensk ordbok*.

En ordbok som den här blir naturligtvis aldrig fullständig. Urvalet är redan från början subjektivt, och språket utvecklas hela tiden. Därför är vi tacksamma för kritiska kommentarer och förslag till tillägg och ändringar. Vi tar helst emot dem per e-post (handbok@focis.fi).

Helsingfors i december 1999

Charlotta af Hällström och Mikael Reuter